

አቲ ቅኑዕ ሃይማኖት

አቡ አሚና ቢላል ፊሊፕስ

ትርጉም ከቢረ ሙሳ

The Cooperative Office For Call And Guidance To Communities at Um-Al-Hammam and Mather Under The Supervision Of The Ministry Of Islam Affairs Endowment Guidance and Propagation Tel.4884496/4826466 Fax 4827489
P.O.Box 31021 Riyadh 11497 K.S.A

رح المكتب التعاوي للدعوة والإرشاد بالمعذر وأم الحمام، ١٤٢٨هـ فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

فلبس، بلال

الدين الصحيح. / بلال فلبس. - الرياض،

-- NY318_.

۲۸ ص ، ۱۷ × ۱۷ سم

ردمك : ۸-۵-۳۰۹۹ و ۹۹۲۰

١-الإسلام - مبادئ عامة

۲ - الإسلام - دفع مطاعن أ- العنوان
 ديوي ۲۱٦

رقم الإيداع: ١٤٢٨/٣٣٠٥ ردمك: ٨-٥-٣٠٣٩-،٩٩٩

ነዛ መጽሓፍ እዚኣ ዘዳለዉ

አቡ አሚና ቢሳል ፊሲፕስ አብ ጀማይካ ተወሲዶም ኣብታ ብ1972 እስልምና ዝተቐበሱሳ ዓዲ ካናዳ እዮም ዓብዮም። አብ ከተ*ጣ መዲ*ና ሱዑዲ ዓረብ ናይ ዲፕሎም ፕሮግራም ትምህርቲ ቋንቋ ዓረብ ድሕሪ ምዉሳዶም ብ1979 ድማ አብ መዲና ናይ አስላማዊ ዩኒቨርሲቲ ብእስሳማዊ ስነ-መለኮት (Theology) ብ M.A ተመረቚ። ካብ 1979 ክሳብ 1987 አብ ዘሎ ዓመታት መናራት አል-ሪያድ ዝተባህለ ቤት ትምሀርቲ ንማእከሳይን ካልአይ ደረጃን ተማሃሮ እስሳማዊ ትምህርትን ቋንቋ ዓረብን የምህሩ ነይሮም። ብ**አን**ግሊዝኛ ዝተጻሓፈ ናይዚ መጽሓፍ'ዚ ቅዳሕ ንካልአይ ግዜ ክሕተም እንከሎ ብ1990 አብ **ዌ**ልስ ዩኒቨርሲቲ ለ /ነበ፦ ነበንንሀ ለነበ ቴቴስስ բርበርስር ር ብእስሳማዊ መጽናዕቲ ንዶክትሬት ዲግሪ ይከታተሉ ነይሮም። ብዘይካ እዚ መጽሓፍ'ዚ *እስሳማ*ዊ ጽሑፋት ብምሕታም'ውን ዘርጊሖም እዮም።

ተርጓሚ

بسم الله الرحمن الرحيم

እቲ ቅኑዕ ሃይማኖት

ሃይማኖት አስልምና

ዝኾነ ሰብ ብዛፅባ እስልምና ክፌልጥ ዝደሲ አቐዲሙ ክርደኦ ዘለዎ ነገር «ኢስሳም» ዝብል ቃል ትርጉሙ እንታይ ምዃኑ እዩ። ከምቲ ክርስትና ካብ የሱስ ክርስቶስ ዝብል ቃል ዝተረኸበ፣ ቡድሂዝም ካብ ጉተጣ ቡድሃ፣ <u> ከንፋሺያዝም ካብ ኮንፋ ሺየስ፣ ከምኡ'ውን</u> ማርክሲዝም ካብ ካርል ማርክስ ዝብል *ቃ*ል ዝተረኸቡ እስልምና ግን ካብ ጣንም ስም ሰብ አይተረሽበን። እስላም ከም አይሁዳውነት ካብ የሁዳ ቀቢሳ ዝተረኸበ ወይ ድማ ህንዱይዚም ካብ ህንዱስ ዝተረኸበ አይኮነን። እስሳም ናይ አሳህ ሃይማኖት እ<u>ዩ</u> ናይ አሳህ ሃይማኖት ማእከሳይ መሪሕ ሰለዝኾነ ድማ ትርጉሙ -ኩሉ እንትናኻ ንድሌት ኣሳሀ ምምብርካኽን ምምሳኽን-ንዝብል ሓሳብ ዝውክል መጸው-ዒ ስም እዩ። «እስሳም» ዝብል ናይ ዓረብኛ ቃል አምልኾት ንዝግበአ ሓደ ሓቀኛ ፈጣሪ(አምሳሽ) ክትግዘአን ንድሴቱ ድጣ ብቅኑሪ መንፈስ ከተምልኾ ጣለት ክኸውን እንከሎ ከምዚ ዝገብር ዝኾነ ሰብ «ሙስሲም» ተባሂሉ ይጽዋዕ። ብተወሳኺ ከአ ምሉእ ብምሉእ ንድሴት ፌጣሪ ምምሳሽ ውጽኢት ዝኾነ «ሰሳም» ዝብል ትርጉም እውን ይሕብረና። ስለዚ አብ ሻውዓይ ክፍለ ዘመን አብ ውሽጢ ዓረብ ብነብይ ሙሓመድ(ሰ.ዓ.ወ)[©]አቢሉ ዝመጸ ሓድሽ ሃይማኖት ዘይኮነስ ብመወዳኢታ ቅርጹ እንደገና ዝተገልጸ እቲ ሓቀኛ ናይ አሳህ (አምሳኽ) ሃይማኖት አዩ።

እስሳም ነቲ ናይ መጀመርታ ሰብን ናይ ፈሰጣ ነብይ ዝተዋሃበን ንዥሎም ንወድ ሰብ ዝተሳኦዥ ናይ አሳህ ነቢያትን ናይ ሓባር ሃይማኖት እዩ። ናይ አሳህ ሃይማኖት ስም ዝኾነ አስሳም ዝተሰመየ በቶም ዝሓለፉ ናይ ወድሰብ ወለዶ አይኮነን እዚ ስም'ዚ ዝመረጻ ባዕሱ አሳህ ክኸውን እንከሎ ንሱ ድማ አብቲ ንወድሰብ ዝሳኦኾ ናይ መወዳአታ መልአኸቲ (ዋሕይ) ብግ ልጺ ተጠቒሱ ይርከብ አብቲ ናይ መወዳአታ መሰኮታዊ መጽሓፍ ዝኾነ ቁዳስ ቁርአን አሳህ ከምዚ ይብል፥

(الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْأِسْلاَمَ دِيناً) (المائدة ٣)

«ሎሚ ሃይጣኖትኩም ምሉአ ገይረልኩም ጸጋይ ድጣ ንንኾም ሬጸምኩ ካብ ኩሉ ሃይጣኖታት ድጣ አስልምና ሪድየልኩም (መሪጸልኩም)።» (ኣል-ጣኢዳህ 5:3)

^{- (}ሰ.ዓ.ወ) ሰለሳህ ዓለይሂ ወሰለም ኮይኑ ትርጉሙ፥ ሰሳትን ሰሳምን አብ ልዕሊኦም ይኹን ማለት'ዩ።

﴿ وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلاَمِ دِيناً فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ ﴾ (آل عمران ٨٥)

«ብዘይካ እስልምና ካልእ ሃይማኖት ዘናዲ ፌጺሙ ተቐባልነት የብሎን።»

(አል-2ምራን 3:85)

(مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيّاً وَلاَ نَصْرَانِيّاً وَلَكِن كَانَ حَنِيفاً مُسْلِماً وَمَا

كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ) آل عمران ٦٧

«ኢብራሂም (አብራሃም) አይሁድ ወይ ድግ ክርስትያን አይነበረን. ግን ናብ ቅኑዕ ሃይጣኖት ዝዘንበለ መ-ስሊም አዩ ዝነበረ። ካብቶም ሙሽሪኪን ነውን አይነበረን»

(አል-2ምራን 3:67)

ፈጣሪ ንነብይ ሙሳን(ሙሴ) ንህዝቡን ወይ ድጣ ንትውልዱ(ዘርኡ) ሃይጣኖቶም አይሁድ ዝብል ወይ ከላ ንክርስቶስ ተኸተልቲ ስም ሃይጣኖቶም ክርስትና እዩ ዝብል ኣብ መጽሓፍ ቅዱስ ፌጺሙ የለን። ሓቂ ክንዛረብ እንተኽና ክርስቶስ ይኹን የሱስ ዝብል ስም ስሞም ኣይኮነን ኣይነበረን'ውን. «ክራይስት» ዝብል ቃል ክርስቶስ ካብ ዝብል ናይ ግሪክ ቋንቋ ዝመጸ ክኸውን እንከሎ ትርጉሙ ድጣ ዝተቐበአ (ዝተለኸየ) ማለት'ዩ። ስለዚ ክርስቶስ ዝብል «መሲሕ» ንዝብል ናይ አብራይስጥ ቃል ትርጉሙ እዩ።

ብኻልአ ወገን ድማ የሱስ ዝብል ስም «ዔሳው» ንዝብል ናይ አብራይስጥ ቃል ትርጉም አዩ። ይኾን አምበር አቲ ጉዳት ብዝቐለለ መልክሪ ንምግሳጽ ክብል ንነብይ ያሳው ^{የመጀመ}የሱስ ዝብል ስም ክጥቀመሉ ክቅጽል አየ። ናይ ሃይማኖቶም ስም ብዝምልከት **ግን እዚ ነብይን ተ**ሽተልቱን ቅድሚአም ዝነበሩ ነቢያት ድሴት ወድሰብ አብ ትሕቲ ድሴት **ፈጣሪ ን**ኽንብሩን *ንዕ*ኡ ከምልዥን(እዚ እዩ ድማ ትርጉም ናይ እስሳም) እዮም ጻውዒት *ገ*ይሮም። ወዲ ሰብ ካብ ዝማሃዞም ባዕዳው*ያን* ናይ ሓሶት አማልኸቲ ንኽርሕ**ቅ አጠንቂ**ቖም እዮም።

አብ ሓድሽ ኪዳን ከም አተጠቐሰ የሱስ ንተሽ ተልቱ "ከምቲ ፌቓድካ አብ ሰማይ ዝኾነት አብ *ምድሪ ድማ ትኾን*" ኢሎም ጸሎት ክንብሩ ኣም

ሂሩ እዮ።

② - 🕮 ዓለይሂ ሰሳም= ትርጉሙ ሰሳም ይኹኖማለት ዩ።

max ht xnagg

ናይ ገዛች ርሕስኻ ድሴት ኣብ ትሕቲ ድሴት ፈጣሪ ምግባር (ምምብርካኽ) ናይ አምልኾት መሰረታዊ ትሕዝቶ ከም ምዃኑ መጠን መለኮታዊ ናይ አላህ ሃይማኖትን መሰረታዊ ናይ ሕስሳም መልእኽትን ንአሳህ ጥራይ ከተምልኽን ንዝኾነ ፍጡር ወይ ሰብ ወይ ቦታ ወይ ከኣ ብዘይካ ንኣሳህ ንኻልእ ነገር ዝግበር አምልኾት ምርሓቕ እዩ።

ጎይታ ናይ ኩሉ ፍጡር ዝኾነ ብዘይካ **ሓደ ኣሳህ ካል**እ ኩሉ ነገር ናይ ኣሳህ ፍጡር ብምዃት ወድሰብ ንፍጡራን ካብ ምምላሽ ደው ከብል ጻውዒት ምግባርን ናይ ኩሱ ፍጡር ፌጣሪ ዝኾነ ሓደ አምላኽ(አላህ) ጥራይ ንከምልኽ (ንኽግዛአ) ምዕዳም ናይ እስልምና መሰ**ረታዊ ዕሳ**ማ እዩ። አምልኽሎን ጸሎቱን ብፍቓዱ ጥራይ ተቐባልነት ዝረክብ ከም ምዃኑ መጠን. ወድሰብ ዘቅርቦ አምልኾ ድማ ንዕት ጥራይ ክኸውን ይግባሉ። ንአብነት ሓደ ሰብ ንአም እንተአምለሽ ናይ ጸሎቱ(ዱዓኡ) መልሲ እንተረኸበ ናይ ጸሎቱ ነገር ንኸፍጸም ዝገበረ ኣሳህ እዩ። (እቲ ጉዳይ **ግል**ጺ እዩ) *ግን* ሓደ ሰብ ነቶም አም ዝላምት ከምዚ ኢሱ አይርድአምን እዩ ክብል ይኽአል::

ብተመሳሳሊ ንየሱስ፣ ንቡድሃ ወይ ድማ ንክሪሽና፣ ንቅዱስ ክርስቶፈር ወይ ድማ ንቅዱስ ዶድ፣ ንሙሓመድ (ዓ.ሰ.ወ) እንተኾነውን ዝግበር አምልኾት ጸሎትን (ዱዓን) መልሲ ዝሀብ እዞም ሰባት ዘይኮኑስ አላህ (ፈጣሪ) እዩ። የሱስ ንተኸተልቱ ንሓደ አላህ(ፈጣሪ) ከምልኹ ደአ'ምበር ንዕኡ (ንየሱስ) ንከምልኽዎ አየምሃሩን። ነዚ አመልኪቱ ቁርአን ከምዚ ይብል፥

﴿ وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يعِيسنَى ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنتَ قُلتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَهَيْنِ مِن دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانُكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٌ ﴾ مِن دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانُكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٌ ﴾ (المائدة ١١٦)

《ዘክር: አላህ ከምዚ ምስ በለ (ማለት አላህ አብ መዓልቲ ቅያማ (ትንሳኤ) ከም ዚ ክብል አዩ) ፥ አ! ዒሳ ወዲ መርየም ንአላህ ዘይኮነስ ንዓይን ነደይን ከም ክልተ አማልኽቲ ባይርኩም አምልዥና ዶ ኢልካ ኢኻ? (ዒሳ ከምዚ 'ሉ ይምልስ) ንጽህና ይገባእካ! ክዛረቦ ዘይግባአኒ ነገር ክብል ፍኞድ አይኮነን በለ።» (አል-ማኢዳህ 5:116)

ነታ ነብሱ እውን አይተገዘአን ተገዛእነቶምን አምልኾአምን ኩሉ ንሓደ አሳህ ጥራይ እዩ ነይሩ። እዚ መሰረታዊ መምርሒአብ ሱረቱል ፋቲሓ መኽፈቲ ምዕራፍ(1:5) ዓንቀጽ 5 ሰፊሩ ይርከብ።

(وإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ إِيَّاكَ نَعْبُدُ ﴾ (الفاتحة ٥)

«ንዓኻ ጥራይ ነምልኽ ካባኻ ጥራይ ድማ ሓገዝ ንደሊ ንሓትት(ንጠልብ)።»

አብ ካልአ ቦታ አብቲ መወዳእታ(መዛዘሚ) መስኮታዊ ራአይ (ዋሒ) ዝኾነ መጽሓፍ ቁርኣን አላህ ከምዚ ይብል፥

﴿ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبُ لَكُمْ ﴾ (غافر ٦٠)

«ጎይታዥም ከምዚ በስ .ሰምኑኒ(ሕተቱኒ) ከሀበኩም አየ(ከምልስልኩም'የ)።» (ቓፍር 40:60)

አሳህን ፍጡራቱን ፍሎም ዝተፈሳለየ **ሀሳ**ወ ዘለዎም ነገራት እዮም ዝብል ሓሳብ መሰሬታዊ ናይ አስልምና መልእሽቲ ምዃኑ ምርድኡ አድላዪ እዩ። አላህ ፍጡር ወይ ድማ ናይ ፍጡር **አካል አይኩነን**። ፍጡራቱ ድማ ንሱ ወይ ናቱ አካል አይኮኑን። እዚ አባሃህሳ ብሩህ ከመስል ይኽአል'ዩ ነገር ግን ወድሰብ ፈጣሪኡ *ገዲት ን*ፍጡራን ዘምለሽ ዝበዘሐ ሰብ እዚ ጥንሰ-ሓሳብ ስለ ዘይተረደኦ እዩ። አሳህ ኣብ -ውሽጢ ኩሉ ፍጡራን ተሰሪጽ እዩ ወይ ድማ መለኮታዊ ሀልውንት ብሓደ ሓደ መዳይ አብ ፍጡራቱ ክህልው ይኽአል እዩ ዝብል እምነት ብምሀሳው እዩ ድማ በዚ ዓይነት አምልኾአዊ አተሓሳስባ ምኽንያት ንፍጡራን ምም**ላ**ኽን በቶም ፍጡራት ኣቢልካ ድጣ ንኣሳህ ምምሳሽ ተባሂሱ ንዝአመነሱ ጉዳይ ከም መመኽነይታ ዝቐርብ።

ዝኾነ ኮይኑ ብአሳህ ነቢያት ዝመጸ መልእኽቲ እስልምና ንሓደ አሳህ ጥራይ ክትግዘኦን ብቀጥታ ይኹን ብተዘዋዋሪ ንፍጡራን ካብ ምምሳኽ ፍጹም ምርሓቕ እዩ። አብ ቁርኣን ድማ አሳህ ከምዚ ኢሱ ባሊጽዎ እዩ።

﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولاً أَنِ اعْبُدُواْ اللَّهَ وَاجْتَنِبُواْ الْطَّاغُوتَ ﴾ (النحل ٣٦)

«ናብ ነፍሲ ወከፍ ሀዝቢ ንአሳሀ ጥራይ አምልዥ ካብ ጣኦታት ድማ ርሓ華 ዝብል ልኡኽ ብርግጽ ልኢኽና ኢና።»

(አል-ነሕል 16:36)

መልእኽትን አመቱን $^{ ext{3}}$ ዝተረደአ ሰብ ግን ብዝኾነ ሸነሽ ምኽንያት ዘለ*ዎ መ*ሲሱ[']ኳ እንተቐረበ ብዘየንድስ ኣብ ጣኦታዊነት ግን ሬጺሙ ናይ መለኮታዊ ባህሪ ዘልበስዋ ሰባት አበሃህለአም <u>አሳሀ ኣብ ውሽጢ ወዲሰብ ሰሪ</u> ዝብል ጉጉይ እንተበሱ ካብ ኩሉ ሰብ ንሳዕሊ ኣብኣቶም ብዝያዳ ከም ዝሰረጸ ገይሮም አዮም ዝዛረቡ። ስለዝኾነ ከአ ድሴትና ብአካል ኣብ ምምላኽ ዝተጋህደ አምሳሽ ወይ ከአ አሳህ አብ ውሽጢ ነብሶም ዝተሰንደ(ዝሰረጸ) ብምዃት ን<mark>ዕ</mark>ኦም ከነምልኽ ከምዘለና ብማለት ሃተፍ ይብሉ። ብተመሳሳሊ ኩነታት አቶም ንሰብ ዘምልዥን አቲ ዘምልኽዎ ሰብ ድማ ምስ ሞተ እውን እንተኾነ አምሳኽነቱ ዝተቐበሉ. በቶም ልጣሪ ኣብ ወድሰብ ሰሪት ዝብል ጉጉይ አታሓሳስባ ዘለዎም ጽቡቅ አቀባብሳ ይረኽቡ። ናይ እስልምና መልአኽትን ኣመቱን ዝተረደአ ሰብ ግን ብዝኾነ ዓይነት ኩነታት *ን*ሰብአዊ ፍጡር ምምላሽ ፈጺሙ አይቅበልን እዩ። **ናይ አሳህ ሃይ**ጣኖት መስረታዊ ጻውዒቱ ንልጣሪ ጥራይ ምምላኽን ንፍጡራን ዝግበር ዝኾነ ዓይነት አምልኾ

③ - አመቱን - ፣ምአማት፣ ዕላምሉ ፣ መዕረፊሉ (Implications – ቀሳኢድ)

ብዝኾነ ዓይነት መልክው ምንጻግን እዩ። እዚ እዩ ድጣ ትርጉም ምርሖ ናይ እስልምና ።

ልነ የነ ላነኝ « ላ ኢላህ ኢለ'ላህ» <u>ትርጉሙ</u>÷ (ብሓቂ ክምለኽ ዝግበኦ *ብዘይካ ኣላህ ካልኧ* አምላኽ የለን)

(There is no god but Allah)

ነዚ ብቃል ምባል(ምድግጋም) ንሓደ ሰብ ብቐጥታ አብ ደምበ እስልምና ዘአትዎ ክኸውን እንከሎ ብቐኑሪ ልቢ አሚንካ ምቐባል ናይ ነነት ውሕስነት የውህበካ። ስለዚ'ዮም ድማ ናይ ኢስላም ነቢይ፥ « ላ ኢላህ ኢለ'ላህ ፤ (ብዘይካ አላህ ካልእ አምላኸ የለን) ኢሉ ዝመስከረን ነዚ (አምነት'ዚ) ሒዙ ዝሞተን ነነት(ጀና) ይኣቱ።»[®] ዝበሉ። እዚ ጭርሖ'ዚ ንሓደ አላህ ጥራይ ምምላኸን ንትእዛዛቱን ሕግታቱን ምእዙዝ ክትከውንን አምልኾ ጣኦትን ጣኦታውያንን ምንጻግ ዝሓዘለ (ዘጠቓለለ) እዩ።

^④ - አቡ ዘር ከምዝገለጾን ብ**ኣል-ቡ**ኻርን ሙስሊምን ዘተመሓሳለፈ።

መልአኸቲ ናይ ዘይቅኑሪ ሃይማኖት

አብ ዓለም ብዙሓት ናይ እምነት ጉጅለታት፣ **አምል**ኾታት፣ ሃይማኖታት፣ ፍልስፍናታትን ምንቅስቓሳትን ኣለው። ነፍሲ ወከፎም ድጣ እቲ ቅትዕን ሓቀኛ ናብ ኣሳህ ዝወስድ መገድን ናተይ እዩ ኢሎም ነናቶም ይዛረቡ። ስለዚ ሓደ ሰብ አየናይ'ዩ እቲ ሓቀኛ ወይሲ ኩሎም ቅኑዓት ዶ እዮም? ኢሉ ፈልዩ ከመይ ገይሩ ክፈልጥ ዝኽአል? ነዚ ሕቶ^ነዚ ንምምሳስ *እንጥቀመ*ሱ አገባብ(ሜሳ) ድማ እቲ መሰረታዊ ሓቅነት አመልኪቶም ዝሀብዎ አስተምሀሮ ግዳማዊ ፍልልያት ንሳኒ ገዲፍና ናይቲ ብቐጥታ ኮነ ብተዘዋዋሪ መገዲ ዝገብርዎ ጻው-ዒት ቀንዲ ዕሳማ ፈሲኻ ምውጻአ አዩ። ኩሎም ዘይቅኑዓት ሃይማኖት ብዛዕባ አሳህ ሓደ ናይ ሓባር ተረድኦ አለዎም። ንሱ ከኣ ኩሉ ሰብ ኣምሳሽ እዩ. ወይ ድማ ፍሉያት ሰባት ኣሳህ እዮም. ወይ ከኣ ፍጥሬት ኣሳህ እዩ. ወይ ከኣ ኣሳህ ማለት ወድሰብ ዝፈጠሮ ሓሳባዊ ስእሊ እዩ ይብሉ።

ካብዚ ዝተሳዓለ መሰሪታዊ መልእኽቲ ናይ ዘይቅኑሪ ሃይማኖት አሳህ ንፍጡራቱ ተመሲሉ ክምለኽ ይኽአል እዩ ዝብል እዩ። ዘይቅኑዓት ሃይማኖት ፍጡራን ወይ ሓደ ክፍሊ ናይ ፍጥሪት ፈጣሪ እዩ ይብልዎ ናይ ወድሰብ ፍጡር ዘበለ ድማ ንዕኡ ንክምልኽ ጻውዒት ይነብሩ። ንአብነት አንተወሰድና ነብይ የሱስ(ዒሳ) ንተኸተልቶም ሓደ አሳህ ጥራይ ንክምልኹ ዝዓደሙ (ዘምሃሩ) ክኾኑ እንከለዉ ሎሚ ማን ንየሱስ ንኽተል ኢና ብሃልቲ የሱስ ኣምላኽ አዩ ኢሎም ንዝኾነ ሀዝቢ ንየሱስ ንክምልኽ ይሰብኩ።

ብዱሃ(አብ እስያ ካብ ዝርከቡ ሃይማኖት) ብር ክት ዝበሉ ሰብአዊ ትሕዝቶ ዘለዎም ሕግታት ናብ ህንዲ ሃይማኖት ዘአተወ ለውጢ ዘካይደ ሰብ እዩ ነይሩ። አምላኽ አየ እውን አይበለን. ክምለኹ ካብ ዝግበአም ነገራት ሓደ ንሱ ምዃኑ እውን ንተኽተልቱ ሓሳብ አየቕረበን ኮይኑ ግን ሎሚ ዝበዝሑ ካብ ህንዲ ወጻእ ዝርከቡ ብዱሃውያን (ብዱሂስትስ) ንብዱሃ አምላኽ እዩ ኢሎም ብግምቶም ዝጸረብዎ ምስልታት ናብ

ሕቲ ቀንዲ ናይ ኣምልኽኡ ዕላጣ ዝገበሮ ነገር ፈሲኻ ምውጻአ ዝብል ሜላ ብምጥቃም፥ ዘይቅኑዕ ሃይጣኖት ፍጹም ግልጽን ኣመሰራርትኡ ናይ ወድሰብ ምህዞ ምዃኑ ንኡር ይኸውን። ኣላህ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፥

﴿ مَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِهِ إِلا أَسْمَآءً سَمَيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَآؤُكُمْ مَّا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانِ إِنِ الْحُكُمُ إِلاَّ للَّهِ أَمَرَ أَلاَّ تَعْبُدُواْ إِلاَّ إِيَّاهُ ذَلِك الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لاَ يَعْلَمُونَ ﴾ (يوسف ٤٠)

《ሕቶም ብዘይካ ንኣሳህ ሕትግዝሕዎም ዘለዥም ጣኦታት ንስዥምን አቦታትኩምን ዝሰመሽምዎ ኣስማት ሕምበር (ትሕዛዝ) አየውረደን፣ ሕቲ ውሳን ከአ ናይ ኣሳህ ሕምበር ናይ ካልሕ አይኮነን፣ ንዕኡ(ንኣሳህ) ጥራይ ሕምበር ንኻልሕ ሕዩ።» (ሱረት ዩሱፍ 12:40)

ኩሎም ሃይጣኖት ጽቡቅ ነገር ስለ ዘምህሩ ላደ ዝኾነ ካብአቶም እንተተኸተልና አንታይ ሽግ ር አለዎ ዝብል ሞገተ ክሳዓል ይኽአል። መልሲ ድጣ ኩሎም ዘይቅኑዓት ሃይጣኖት ዘምህርዎ ናይ ፍጡራን አምልኾ ዝዓበየ ርዥስ ሕጣቅ አስተምህሮ አዩ ዝብል ይኸውን። ናይ ፍጡራን አምልኾ መሰረታዊ ዕላጣ ሰብአዊ ተፍጥሮ ስለ ዝጻረር ወድሰብ ካብ ዝፍጽሞ ሕጣቅን ከቢድ በንን ሓጢአትን አዩ። አሳህ አብ ቁርአን ብንጹር ከምዝገለጾ ወድሰብ ንአሳህ (ንፈጣሪ) ጥራይ ከምልኽ አዩ ዝተፈጠረ ።

(4A-4687 51:56)

ንፍጡራን ዝግበር አምልኾ መሰረት ናይ ጣአታዊነት ስለ ዝኾነ ክግሓር ዘይክአል ዓብይ ሓጢአት(ዘንቢ) እዩ። አብዚ ናይ ጣአት ዓንኬል ኮይኑ ዝሞተ ሰብ ናይ መጻኢ(ነነት) ሂወት ዕድሱ ዝዓጸወ እዩ። እዚ ርእይቶ ዘይኮነስ ኣብቲ አሳህ ንወድሰብ ዘውረዶ ናይ መጠረሽታ መልእኽቱ ዝተገለጸ ሓቂ እዩ።

﴿إِنَّ اللَّهَ لاَ يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشْاءُ ﴾

(النساء ٤٨)

«አሳህ መሻርኽቲ(ብጻይ) ክትገብረሉ ፍጹም አይምሕርን እዩ. ካብዚ ንንዮሙ ዘሎ (ሓጢአት) ግን ንዝደለዮ ይምሕር።» (አል-ጣኢዳህ 4:48)

ናይ አስልምና ዓለም ለካዊነት

ዘይቅኑዓት ሃይማኖት ሳዕቤኑ ሓደገኛን ጥንቃቐ ዘድልዮምን ካብ ኮኑ፣ ሓቀኛ ናይ አላህ ሃይማኖት ብዓለምለኻዊ መዳዩ ክትርደአን ክታሓዝን ዝኽአል ኩሉአዊ (ሓፈሻዊ) ክኽውን ደግባእ። ምስ ዝኾነ ህዝቢ፣ ቦታን ሰዓትን ድጣ ምእማንን ዝኣመሰሱን ክሀልው አይክእሱን(አይፃ ባእን)። ናይ እስልምና ኩሉኣዊ መዳይ አብቲ ናይ አስልምና ማእከሳይ መምርሕን (ነብስሻ ንድሴት ናይ ኣሳህ ምምብርካኽን) ትርጉሙን **አብ ዝብል መሰ**ረት እዩ አዕሪፉ። ወድሰብ አሳሀ **ሓደ ምዃኑን ካብ ፍጥረታት ፈጺሙ ፍሱይ** ምዃት ክርዳእ እንተኺኢሱን ንድሴት ናይ ኣላህ እንተተምበርኪዀ ብ**አካልን ብመን**ፌስን ሙስሊም (እስሳማይ) ይኸውን ንኀነት(ንጀና) ቅቡል(ብቁዕ) ይኸውን። በዚ *መ*ሰረት ከአ አብ ዝኾነ እዋን አብ ዝራሓ**ኞ ክፍሊ ናይ ዓለም ዝነብ**ር ዝኾነ ሰብ ናይ ፍጥረታት አምልኾ ነጺጉ ናብ ሓደ

ፈጣሪ እንተተመሲሱ ናብ ሃይጣኖት ናይ አሳህ ተኽታሊ አስልምና ሙስሊም (ኣስላማይ) ክኸውን ይኽአል። ዝኾነ ኮይኑ ንአሳህ ፈሊጥካን ተቸቢልካን ንፍቓዱ ድጣ ክትግዛእ እቲ ጽቡቅ ካብ ሕጣቅ ፈሊካ ክትመርጽ ዘድልን ከምዚ ዓይነት ምርጫ ሓላፍነትን ተሓታትነትን ዝሕብር ምዃት ክነስተባህል ይግባእ። ወድሰብ ብዝመሬጸ ውጽኢት ተሓታታይ እዩ። ስለዚ ጽቡች ስራሕ ብምስራሕን ሕጣ**ቅ ስራሕ ድጣ ንም**ግዳፍ ዝሳዓለ ጻዕሪ ክንብር ይግበኑ። ዝሳዓለ ጽቡች ስራሕ ንሓደ ኣሳሀ ከተምልኽ ክኸውን እንከሎ ዝሳዓለ ሕጣች ስራሕ ድጣ ንፍጥረታት ምስ አሳሀ ሓዊስካ ምምሳኽን (ንአሳህ ሽሪካ ክትንብረሱ) ወይ ከአ አብክንዲ አሳህ ንካልእ ምምሳሽ እዩ። እዚ ተቀ'ዚ አብ ናይ መወዳአታ መስኮታዊ መልእሽቲ (ዋሕይ፣ ራእይ) ብከምዚ ተገሊጹ ኣሎ።

﴿إِنَّ النَّذِينَ آمَنُواْ وَالنَّذِينَ هَادُواْ وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحاً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلاَ خَوْفٌ

عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ (البقرة ٦٢) ﴾

((ብርግጽ አቶም(ብቁራን) ዝኣመኑን ካብቶም አይሁዳውያን፣ክርስትያንን ሳብያውያንንነውን፤ብኣሳህን ብመጠረሽታ መዓልትን ዝኣመኑን ጽቡቹ ስራሕ ዝሰርሑን ዓስቦም ምስታይታአም ኣለዎም ክረኸቡ አዮም፤ፍርሂነውን የብሎምን አይክጉህዩን ድማ አዮም።)) (ኣል-በቐራ 2:62)

﴿ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُواْ التَّوْرَاةَ وَالإِنْجِيلَ وَمَا أُنزِلَ إِلَيهِمْ مِّن رَّبِّهِمْ لأَكُلُواْ مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِم مِّنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴾ (المائدة ٦٦)

《ካብ ጎይታትም ዝወረደሎም ኢንጅልን ተውራትን ከም ኡ'ውን ኩሎም (መለኮታውያን) መጻሕፍቲ ቀጥ አቢሎ ም ሕንተ ዝሕዝዶ(እንተ ዝሰርሕሉ)ካብ ልዕሊአምን ካብ ትሕቲ ሕግሮምን(ብዘይ ጸዕሪ ሺሻይ ናይ ጎይታ)ምበልው ጎይሮም። ገለ ካብኣቶም ቅንዓት ህዝቢ አለዉ ዝበዝሕ ካብኣቶም ማን ስረሓም አከይ እዮ!»

(ትል-ማኢዳህ 5:66)

ንአሳህ ምፍሳጥ

ትብዚ ከምዚ ዝብል ሕቶ ይሳዓል "ከመይ ገይሩ ዝተፈላሰየ ድሕረ-ባይታ ዘለዎም ማሕበረሰብን ባህልታትን ኩሎም ህዝብታት ንኣሳህ ክአምኑ ተባሂሱ ትጽቢት ክግበረሎም ዝኽእል?"። ወድሰብ ንኣሳህ ከምልኽ ሓሳፍነት ምእንቲ ክስምዖ ኩሎም ህዝብታት ኣሳህ ክፈልጥዎ ዘኽእል ብቕዓት (ተኽእሎ) ክህልዎም ይግባእ። ናይ መወዳእታ መስኮታዊ መጽሓፍ ኩሎም ደቂ ሰባት ንኣሳህ ዘፍልጣም ተፈጥሮኣዊ ግንዛበ ኣብ ው ሽጢ ነብሶም (መንፈሶም) ዝተተኽለ ምዃኑን ምስኦም ሓቢሩ ዝተፈጠረ ስምብራትን መሰረታዊ ባህርን ምዃኑ እዩ ዘምህረና።

ትብ ሱራ ኣል-ኣዕራፍ ዓንቀጽ 7: 172-173 ከምዝገለጾ፥ ኣላህ ንኣዳም ምስ ፌጠሮ ንኩሎም ናይ ኣዳም ዘርኢ ዠኾና ነፍስታት ህሳዌኦም አብዛ ዓለም ቅድሚ ምግባሩ *«ጎይታЋም ዶ* አይኮንኩን? (ኢሉ ኣብ ልዕሊ ነፍሶም ኣብ ዘመስከሮም አዋን) አወ ጎይታና ኢኻ፥ ንምስክር ድማ አለና በሉ።» ኢሱ ቃል ማሕለአም ከም ዝወሰደ ይገልጸልና። ድሒሩ ከኣ ንዥሎ ወድሰብ ንሱ ፈጣሪአምን ከምልኽዎ ዘለዎም ሓቀኛ ሓደ <u>አሳሀ (አምሳኽ) ምዃ</u>ኍ ሰለምንታይ ምስክርነቶም ንኽህቡ ከም ዝገበረ ከምዚ ክብል ኣብሪሁ። «አብ መዓልቲ ትንሳኤ (ብዛፅባ ምስክርነትኩም) ዘን26ና ኔደርና ከይትብሉ.» ወይ ከአ ንስኻ አሳህ አምሳሽና(ፈጣሪና) ምዃንካ ሓሳብ አይነበረናን ንዓኻ ጥራይ ድጣ ክንግዛእ (ከነምልሽ) ከምዝነበረና አውን ዝነገረና የለን ንከደብሉ ማለት እዩ። አሳህ እቲ መብርሂ ብምችጻል ከምዚ ይብል፥ *«ወይ ከኣ(ንጣኦታት)* ዘሻረዥ ዝተገዝሉ ቅድሜና ዝነበሩ አቦታትና ፕሬይ አየም. ንሕና ብድሕሪኦም ዝመጻአና ወለዶ ሃይርና. ብለንኪ አቶም ዘተፍሎ (ዝበደሉ) ዝሬጸምዎ (በደል ንዓና) ተጥፋትና? ከይትብሉ ምሕንታን (አመስኪርናኩም)።» ስለዝኾነ ከአ ነፍሲ ወከፍ ቆልዓ ብተፈጥሮት ብአሳህ ናይ ምእማንን ንዕኩ ጥራይ ናይ ምምላሽ ዝንባለ ምስሎ ይውለድ እዚ ተፈጥሮ'ዚ ብዓረብኛ "ፌተራህ" ደባሃል። እዚ ቆል9'ዚ *ን*በይኑ እንተዝግደፍ ብናቱ መገዲ ንአሳህ ምተገዘአ (መምለሽ) ኮይኑ ግን ኩሎም ቖልዑት ብዘደራትደን ወደ ከአ ብዝራትደን ናይ ከባቢ ተጽዕኖ ይጽሰው። ነብይ(ሰ.ዓ.ወ) አሳሀ ከምዚ ኢሱ ኢሎም «ባርተይ ዝፈጠርክዎም አብቲ ቅኑዕ ሃይማኖት እዩ ነገር ግን ስይጣናት መገዲ የስሕትዎም።» ብተወሳኺ ነብይ(ሰ.ዓ.ወ) «ነፍሲ ወከፍ ቆልዓ ክውለድ እንከሎ አብ ኩነታት "ፌጥራህ" ይውለድ ወለፉ እዮም ድማ ናብ አይሁዳዊ ወይ ከአ ክርስትያን ወይ ከአ ዞርስትያን(ንሓዊ ዘምልኹ) ዝችይርዎም። ልክዕከም ሓንቲ እንስሳ እትወልዶ ንቡር (ኖርማል) ውሳድ ዝውለድ።

ንደሎ አካል ካይኑ ዝተወልደት ርኢ ችም ዶ ተፈልጡ? ® » እዚ ቆልዓ'ዚ ልክዕ ከምቲ አላህ አብ ተፈጥሮ ዘቐመጣም ፌዚካል (አካላዊ) ሕግታት ግዙት ዝዀነ ነፍሱ ከት አላህ ብሓቂ ነይታትን ፈጣሪትን ምዃኑ ብተፈጥሮት ግዝአቲት ከውን። ነገር ግን ወለዲ እዚ ቆልዓ ናብቲ መገዶም ንክምራት ምእንታን ዝጽዕሩ ክኾኑ ከለው አብቲ ናይ መጀመርታ ዕድሚሉ ናይ ወለፉ ድሴትን ፍቓድን ንምክልኻል ይኾን ንምቅዋም ዓቅሚ የብሉን። አብዚ ደረጃ'ዚ አቲ ቆልዓ ዝኽተሎ ሃይማኖት ልማዳውን ናይ ከባቢሉ አተዓባብያን እዩ።

አብዚ ደረጃ'ዚ ዘሎ ቆልዓ አሳሀ ብሃይማ ኖቱ ምኽንያት ተሓታቲ አይገብሮን፣ ወይ ድማ አይቀጽዖን።

ወድሰብ ካብ ዝውለድ ክሳብ ዝመውት ዘሎ ሂወት ሓደ ሓቀኛ (አምሳኽ) አሳሀ ጥራይ

^{5 -} ብቡ*ኻርን ሙስሊምን ዘተመሓላለ*ፈ።

ምዃት ግልጺ ክሳብ ዝኾነሎም እዋን ነዚ ዘሬጋግጹ ምልክታትን ተአምራትን አብ ኩሉ ከባቢ ናይ መሬትን አብ ውሽጢ ናይ ገዛአ ርእሶም ነፍስን(አካላትን) እውን ክግለጸሎም እዩ። ደቂሰባት ምስ ነፍሶም ቅትዓትን እሙናትን ከይኖም ናይ ሓሶት አማልኽቲ ጥንጥን አቢሎም ገዲፎም ንአላህ እንተዝደልይዎ እቲ መገዲ ቀሊል

ይኽነሎም።

ምልክትን ትአምራትን ናይ አላህ ምንጻግ **እንተደ**ኣ ቀጺሎምን ንፍጡራን ምምላሽ እንተቀጺሎም ከቢድን *ከወጽዎ* ዘይክእሱ *መገ*ዲ ይኾኖም። ንአብነት እንተወሲድና አብ ደቡብ አሜሪካ ብራዚል ከባቢ ደቡብ ምብራች አማዞን ዝርከብ ጫካ ሓደ ጥንታዊ ዝኾነ ቀቢሳ ናይ ኩሎም ፍጡራን አማልኽቲ ዝውክል እቲ ቀንዲ እስክዎች ዝተባህ**ለ** ጣኦት *መን*በሪ ሓዲሽ ዝ ሰረሑሉ። ንጸባሒቱ ሓደ ነበዝ ነቲ ጣኦት አኽብሮት ክሳለም ናብቲ አጕዶ አተወ። በ<u>ቲ</u> ዝተነገሮ(ዝተማሃሮ) መሰረት እቲ ጣኦት ፌጣሪሎን ሽሻይ ዝህብን ምዃት አሚት እንዳሰንደሉ እንከሎ ሐደ ዝአረገ፤ ብሕማም ቆርበት ዝተጠኞ0ን ቀንጪ ዝመለአ ከልቢ ናብቲ አጕዶ አተወ። እቲ መንእሰይ እንታይ ክነበር እዩ ኢሉ ይዕዘቦ ነበረ። ወዮ ከልቢ እግሩ ሓፍ ኣቢሱ ኣብቲ ልዕሊ ጣኦት ክሽይን እንከሎ ተዓዘበ እቲ ነበዝ ስምዒቱ ስለ ዝተተንከፌ ሓሪቹ ነቲ ከልቢ ካብቲ ቤተ-መችደስ አባረሮ። ሕርቃኑ ምስ ከደሉ ግን

ከምዘይክእል ተረደኦ'ሞ ኣሳህ ኣብ ካልእ ቦታ እዩ ተጠቒሙ ንአሳህ ክደልዮን ወይ ከአ ተአማንነት አብ ዘይብ<u>ሱ ኩነታት ናይ</u>ቶም ቀቢሳ ጉጉይ እምነት ተ**ዓ**ሚቱ ምስአም ክጓዓዝ ምርጫ ቀሪብሉ። እዚ ነገር'ዚ ሓድሽ እኳ እንተመሰለ እቲ *ዝኾነ ነገር ነ*ዚ *መን*እሰይ'ዚ ካብ አ**ሳ**ሀ ዝኾነ ምልክት እዩ። ነቲ ዘምልኾ ዝነበረ ነገር ሓሶት ህዝብታትን ቀቢላታትን ወድሰብ ብአሳህ ዘለዎ ተፈጥሮኣዊ እምነት ድሴት ምስኡ ዝተፈጠረ ንዕኩ ጥራይ ናይ ምምላሽ ድሴት (ዝንባለ) ንምሕያል በብእዋኑ ካብ ዝራኣዩ ብኣሳህ ዝግለጹ ምልክታት ዝንጸባረ革 መለኮታዊ ሓቅነት ንምምዕባል ነብያት ተላኢኾም እዮም። መብዛሕትኡ ኩነታት ካብቲ ነብያት ካብ ዘምሃርዎ ዝተጠወየን ዝተሓዋወሰን እኳ እንተኾነ እቲ **ቅ**ኑዕ ካብቲ ጌጋ ፈልዮም ከርእዩ ዘኽእሱ ክፋል ግን ተሪፎም እዮም። ንአብነት አብ ተወራት (ብሎይ ኪዳን) ዘለው ዓሰርተ ትእዛዛት አብ *ወንጌ*ል ዘለው *ንዐ*ኦም ዘደልድሉ ከምኒ ነፍሲ ምችታል፣ ስርቅን ዝሙትን ዝአመሰሱ ወንጀል መችጽዒ ሕግታት ኣብ ዝበዝሕ ሕብረተሰብ ምህሳው ምጥቃስ ይከአል። እዚ መሰረት ብምግባር ድማ ነፍሲ ወከፍ ነፍሲ ብአሳህ ናይ ምእማንን ነብስካ ብኩሉ እንትናካ ንኣሳህ ድሴት ምምብርካኽን ዝብል ሃይጣኖት

አስልምና ምችባል ሓሳፍነትን ግዲታን አለዋ። አብቲ ንሱ ዝመራሓና ቅኑዕ መገዲ ከጽናዓናን ካብኡ ዝኾነ በረካ(በረኽት) ክሀበና ንሓያል ጎይታ አሳሀ ንልምን። ብርግጽ ከአ ንሱ ለጋስን ርህሩሀን አዩ። ምስጋና ንዓለጣት ጎይታ ይኾን። ሰሳትን ሰሳምን ንነብይ ሙሓመድ፣ንቤተሰቦም፣ ንብጾቶምን ብችኑዕ መንፈስ አሰሮም ንዝተኸተሉን ትኾን።

ቅድሚ ሒጂ ዝተጻሓፉ

- መጽሓፍ ቅዱስ ብዛሪባ ነብይ መሓመድ እንታይ ይብል ?
- መጽሓፍ ቅዱስ ብመንጽር ሙስሊም
- ናይ ዮናስ ትአምር
- አምሳሽ ዘይኮን " አምሳሽ "
- መጽሓፍ ቅዱስ ባዕሉ ይዛረብ

አብ ቀረባ ግዜ ዝወጽእ

- ቁርአን ናይ ትአምራት ትአምር
- ደቀንስትዮ አብ ቁርአንን መጽሓፍ ቅዱስን

الدين الصحيح

اللغة التجرينيا تأليف أبو أمينة بلال فلبس ترجمة كبير موسى

إصدار

المكتب التعاونى للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالمعذر وأم الحمام تحت إشراف وزارة الشئوون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد ت- ١٨٤٩٧ ١٠٢١ الرياض ١٨٤٩٧ ص.ب. ٣١٠٢١ الرياض ١٨٤٩٧

حقوق الطبع محفوظة

للمكتب التعاوي للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالمعذر وأم الحمام رقم الحساب للكتب والأشرطة ١٧٧٧٧ / ٨

شركة الراجحي المصرفية فرع أم الحمام (٢٥١)

